

WEEK VAN DE LENTEKRIEBELS:

PRAAT MEER MET KINDEREN OVER SEKSUALITEIT EN RELATIES

tekst & beeld:
**Floortje
Dekkers**

iets vraagt, ervaart maar de helft van de kinderen dat dit ook daadwerkelijk zo is. Volgens Rutgers is het dan ook belangrijk dat ouders zich hiervan bewust zijn en meer ingaan op vragen thuis of zelf het onderwerp gerelateerd aan seks of relaties ter sprake brengen.

Niet alle thema's rond seksualiteit komen thuis of op school aan bod. Een greep uit de cijfers: 49% van de kinderen praat met hun ouders over hoe hun lichaam verandert in de puberteit en 33% heeft hierover les gehad op school. Van de kinderen zegt 59% met hun ouders seksuele grenzen te bespreken en 25% heeft daar op school les over gekregen. In de bovenbouw van het primair onderwijs komt de puberteit in zicht, worden kinderen verliefd en komen ze meer in aanraking met seksueel getinte beelden in de media. Het is belangrijk om hen hierop goed voor te bereiden.

SCHONE TAAK WEGGELEGD VOOR SCHOOL

Een van de belangrijkste conclusies van het onderzoek is dat er nog teveel kinderen zijn die niet over verliefdheid, relaties en puberteit praten. Directeur van Rutgers, Ton Coenen, vindt dat zorgwekkend. "Als ouders er niet met hun kinderen over praten, blijft school de belangrijkste plek. Wij roepen scholen en ouders op om hiermee samen aan de slag te gaan. Scholen kunnen ouders ondersteunen bij de seksuele opvoeding door bijvoorbeeld ouderavonden te organiseren. Dit onderzoek bevestigt de noodzaak hiervoor."

Uit eerder onderzoek (2011) bleek al dat lessen over relaties en seks bijdragen aan de seksuele weerbaarheid van kinderen. Sinds 2012 is seksualiteit en seksuele diversiteit opgenomen in de kerndoelen voor het basisonderwijs. Scholen zijn vrij om hier zelf invulling aan te geven.

LENTEKRIEBELS IN DE PRAKTIJK

Dan de dagelijkse praktijk op school. Praten over seks kan natuurlijk het hele jaar door in alle groepen. De Week van de Lentekriebels geeft daaraan wel elk jaar een impuls. Inkleiding van de themawEEK is aan leerkrachten zelf. Er zijn complete lespakketten beschikbaar, maar gedichten, tekeningen, themahoecken, tentoonstellingen en zelfs toneelstukken zijn ook mogelijk. De Nieuwe Leraar volgde een dag de Lentekriebels van Jenaplanschool De Sterredans in Nijmegen. Hun thema 'anders geaardheid' loopt als een rode draad door de hele week. Zo werd groep 7-8 getraakteerd op de theateervoorstelling 'ID', van het Nijmeegse Theater AanZ. Daarin vertellen vier ervaringsdeskundige acteurs spelenderwijs over hoe het is om je als mens jongen én meisje te voelen. De kinderen zijn de hele voorstelling muisstil, zichtbaar onder de indruk van de nagespeelde, waargebeurde verhalen. Van bijvoorbeeld Sandro, die als jongen liever met Barbies

Van 14 tot en met 18 maart was het voor de elfde keer 'Week van de Lentekriebels'; de landelijke projectweek waarin deelnemende basisscholen dagelijks een les vullen over relaties en seksualiteit. Organisatie van de week is in handen van Rutgers, kenniscentrum seksualiteit, samen met de GGD'en. Voorafgaand aan de week onderzocht Rutgers, in samenwerking met het Jeugdjournaal, hoe kinderen van 9 tot en met 12 denken over seks én over hoeveel ouders van hun kinderen weten op dit gebied.

Wat blijkt? Kinderen in deze leeftijd zijn al volop bezig met verschillende, aan seksualiteit gerelateerde thema's. Vooral met verliefdheid en verkering, maar ook met voortplanting, veranderingen in de puberteit en verschillen tussen jongens en meisjes. Over het algemeen zijn kinderen goed op de hoogte van voortplanting en lichamelijke veranderingen in de puberteit. Verder toont het onderzoek dat ouders over het algemeen goed op de hoogte zijn van wat er speelt bij hun kinderen. Ouders zijn de belangrijkste informatiebron voor kinderen. Ze willen graag dat ouders hen antwoord geven op hun vragen of dat ouders uit zichzelf iets vertellen. School komt daarbij op plaats twee. Maar...terwijl een grote meerderheid van de ouders zegt altijd antwoord te geven als hun kind

speelde en nu vol overgave in een jurk en met lippenstift op Madonna playbackt. Of het verhaal van Suus, die zich als meisje óók een jongen voelt en graag in stoere broeken bokst en stoeit. De acteurs laten de kinderen bijvoorbeeld nadenken over 'Kiespijn' (waarom moet je altijd kiezen voor het één of het ander) en over waarom mensen elkaar altijd zo graag in hokjes plaatsen.

Na de voorstelling praat het gezelschap nog na met de groep. 'Een jongen in een jurk? Eh, daar moet ik denk ik even aan wennen', zegt een van de leerlingen. 'Maar misschien zou ik hem wel een compliment geven', zegt een meisje. 'Je wilt wel jezelf zijn, maar je wilt ook niet alleen staan', zegt een andere jongen. 'Het is emotioneel als je anders bent, maar ik vind mezelf wel fijn', besluit een klasgenootje tevreden. De acteurs zijn onder de indruk van hun jonge publiek, dat de voorstelling in één woord vooral omschrijft als 'bijzonder'.

JONGEN IN PRINSESSENJURK

Terug op school praat juf Marjon van de Sande nog even na over de ochtend. 'Ik heb het in de klas gehad over de beperking van het denken in hokjes, thema van de voorstelling. Het geeft me ook een bruikbaar referentiekader voor andere situaties waarin 'anders zijn' een rol speelt.' In groep 3-4 staat Sjoerd de Wijse voor de klas. Hij start met de Lentekriebels na een kwartiertje rustig lezen. 'Kom, jongens, we gaan een spelletje doen.' Twee klasgenootjes staan tegenover elkaar en moeten elkaar goed bekijken, dan omdraaien, iets aan zichzelf veranderen en vervolgens raden wat. Aansluitend gaan ze in de kring bedenken welke overeenkomsten en verschillen er zijn tussen jongens en meisjes. 'Jongens hebben een piemel en meisjes een plasser!' klinkt het al snel. Ook praat Sjoerd met de kinderen over wat nou typisch is voor jongens en meisjes en waarom. Net als hun bovenbouwcollega's zijn ook deze kinderen het erover eens dat het onzinnig is dat jongens stoer moeten zijn

en meisjes lief. 'In de kleuterklas zat eerder een jongetje, dat had wel eens een prinsessenjurk aan', weet een meisje. Op de vraag wat ze daarvan vond, haalt ze haar schouders op. 'Oké hoor'.

De leerkrachten blikken later die middag tevreden terug. Er schuift nog een collega van groep 5-6 aan. Die glimlacht bij de reactie van een jongetje uit haar klas, die het maar een 'vies' thema vond, omdat hij als huiswerkopdracht thuis moest vragen hoe hij geboren is. Bij de uitleg dat het heus niet vies is, maar dat hij zo gewoon op de wereld is gekomen, besloot hij thuis maar eens verhaal te gaan halen. Ook Marjon van groep 7-8 zegt dat ze geen moeite heeft met het behandelen van seksualiteit in de klas. 'Bij de opening van zo'n onderwerp doe ik bijvoorbeeld een synoniemen-spel. Dan mogen kinderen even alles roepen wat ze weten en kennen. Vervolgens kies ik vaste benamingen en die gebruiken we dan de rest van de week.' Sjoerd voegt nog toe dat het als leerkracht juist gemakkelijker is om het over seksualiteit te hebben, omdat je het zonder oordeel kunt bespreken. 'Bovendien geldt in mijn optiek dat hoe jonger je hierover met kinderen praat, hoe gewoner ze het gaan vinden.'

PRATEN LOONT

Ouders zijn allemaal op de hoogte gebracht van de themaweek met een brief. Geen van hen heeft er problemen mee dat school deze extra aandacht besteedt aan seksualiteit en anders geaardheid. Het geeft hen thuis juist ook handvatten om het onderwerp (weer) te bespreken. Dat kinderen thuis informatie ophalen, blijkt ook op het schoolplein. Daar wappert de hele week een regenboogvlag, symbool voor acceptatie van homo's en lesbiennes. Een kind uit de onderbouw zegt: 'Hé, waar is die vlag met die kleurtjes voor? Voor Pasen of zo?'. Zegt haar klasgenootje: 'Nee, mama zei dat die betekent dat iedereen op elkaar verliefd mag worden.' 'Oh! Oké.' Om vervolgens lekker te gaan spelen. ■

Meer weten?

Boeken over kinderen en seksualiteit:

- Seks en zo, Robbie H. Harris
- Kleine mensen, grote gevoelens, Sanderijn van der Doef
- Ik vind jou lief, Sanderijn van der Doef
- In je blootje, Melanie Meijer en I. Bicanic
- Saar en Jop, Arjet Borger

Internet:

- www.rutgers.nl
- www.jmouders.nl/opvoeding/seksualiteit
- www.seksuelevorming.nl
- www.weekvandelentekriebels.nl
- seksualiteit.nl/seksuele-opvoeding

Onderzoek:

- Onderzoek Rutgers i.s.m. het NOS Jeugd-journaal 2016: Hoe denken kinderen van 9 tot en met 12 jaar over seks?

Theater:

- www.theater-aanz.nl